

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Верховного Суду
щодо призначення покарання
та звільнення від його відбування
(2018 рік – квітень 2024 року)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ	5
1. Обставини, які обтяжують покарання (ст. 67 КК)	5
1.1. Про визнання як обставини, що обтяжує покарання, «настання тяжких наслідків» у разі, коли особу, засуджену за ч. 2 ст. 286 КК, визнано винуватою в порушенні правил безпеки дорожнього руху, що спричинило смерть потерпілого	5
1.2. Про визнання стану алкогольного сп'яніння обставиною, що обтяжує покарання, у разі вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК, особою, яка обвинувачувалася в порушенні підпункту «а» п. 2.9 Правил дорожнього руху	5
2. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення (ст. 68 КК)	6
2.1. Про можливість застосування ч. 3 ст. 68 КК при призначенні покарання особам, винуватим у вчиненні замаху на злочин, за який у санкції статті Особливої частини КК альтернативно передбачено покарання у виді довічного позбавлення волі	6
3. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК)	6
3.1. Про порядок застосування ст. 69 КК	6
4. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень (ст. 70 КК) та за сукупністю вироків (ст. 71 КК)	7
4.1. Про застосування статей 70, 71 КК у разі, коли у справі встановлено, що особа, щодо якої було застосовано звільнення від відбування покарання з випробуванням, вчинила кілька злочинів, одні з яких вчинено до постановлення першого вироку, а інші – після цього	7
4.2. Про застосування ч. 4 ст. 70 КК під час засудження особи за різними вироками зі звільненням її від відбування покарання на підставі ст. 75 КК за кожним із вироків	7
4.3. Про правила призначення остаточного покарання (за сукупністю злочинів чи за сукупністю вироків) за наявності іншого обвинувального вироку (вироків), ухваленого щодо цієї ж особи	8
4.4. Про правила кваліфікації та призначення особі покарання за вчинення двох або більше тотожних кримінальних правопорушень, коли одне або кілька з них були вчинені до ухвалення попереднього вироку, а ще одне або декілька – після його ухвалення	8
4.5. Про порядок призначення покарання особі, звільненій від відбування покарання з випробуванням, яка вчинила кримінальне правопорушення, а потім було встановлено, що вона винна ще й в інших злочинах, вчинених до постановлення цього вироку	9
4.6. Про поняття «попередній вирок» відповідно до вимог ч. 1 ст. 71 КК,	

а також про порядок призначення покарання за сукупністю вироків (ст. 71 КК) у кримінально-правовій ситуації, коли наявні невідбуті частини покарання за двома й більше попередніми вироками, які виконувалися самостійно	10
4.7. Про призначення покарання у випадках, коли покарання за попереднім вироком на час ухвалення нового вироку або його перегляду судами вищих інстанцій уже відбуте	10
4.8. Про призначення покарання в разі, якщо після постановлення вироків буде встановлено, що засуджений винен у кримінальних правопорушеннях, частина яких вчинена до постановлення першого вироку, а інша – між першим і другим вироками	11
4.9. Про застосування положень ч. 4 ст. 70 КК у разі, коли особу за попереднім вироком засуджено до покарання, яке необхідно виконувати реально, а після цього було встановлено, що особа до ухвалення попереднього вироку вчинила інший злочин, і суд доходить переконання, що є підстави для застосування статей 75, 76 КК	12
5. Зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання	13
5.1. Про порядок зарахування строку попереднього ув'язнення у строк покарання	13
РОЗДІЛ II. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ	14
1. Звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію (ст. 86 КК)	14
1.1. Про можливість застосування двох чи більше пунктів ст. 9 Закону «Про амністію у 2016 році», а також ст. 71 КК до особи, яка була звільнена судом від відбування покарання з випробуваннями і до закінчення визначеного судом іспитового строку знову вчинила умисний злочин, який не є тяжким та особливо тяжким	14
1.2. Про звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію особи, яка вчинила кілька злочинів, які утворюють сукупність	14
2. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру (ст. 105 КК)	15
2.1. Про можливість звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру без призначення йому конкретного покарання як заходу примусу	15

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ВП ВС	Велика Палата Верховного Суду
ВС	Верховний Суд
ЄДРСР	Єдиний державний реєстр судових рішень
Закон	Закон України
КК	Кримінальний кодекс України
ККС ВС	Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КПК	Кримінальний процесуальний кодекс України
ОП ККС	об'єднана палата Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду

РОЗДІЛ І. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

1. Обставини, які обтяжують покарання (ст. 67 КК)

1.1. Про визнання як обставини, що обтяжує покарання, «настання тяжких наслідків» у разі, коли особу, засуджену за ч. 2 ст. 286 КК, визнано винуватою в порушенні правил безпеки дорожнього руху, що спричинило смерть потерпілого

Висновок палати:

Згідно п. 5 ч. 1 ст. 67 КК при призначенні покарання обставинами, які його обтяжують визнаються тяжкі наслідки, вчинені злочином.

Під тяжкими наслідками, завданими злочином в наведеній статті розуміються ті суспільно небезпечні зміни в об'єкті кримінально-правової охорони, які викликані вчиненням злочину, але виходять за межі його складу. З урахуванням конкретних обставин кримінального провадження тяжкими наслідками можуть, зокрема, визнаватися смерть однієї чи декількох осіб, значна шкода здоров'ю людей, майнова шкода у великому чи особливо великому розмірах тощо.

У даному конкретному випадку, в результаті порушення правил безпеки дорожнього руху, було спричинено смерть потерпілого. А тому визнання обставиною, що обтяжує покарання засудженому – настання тяжких наслідків, що виразилися в смерті особи є неприпустимим, так як зазначена обставина є кваліфікуючою ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК.

Постанова Другої судової палати ККС ВС від 20.06.2018 у справі № 566/606/15-к (провадження № 51-1272зпв18): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74842734>.

1.2. Про визнання стану алкогольного сп'яніння обставиною, що обтяжує покарання, у разі вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК, особою, яка обвинувачувалася в порушенні підпункту «а» п. 2.9 Правил дорожнього руху

Висновок ВП ВС:

Керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, хоча і становить порушення вимог підпункту «а» п. 2.9. Правил дорожнього руху, однак саме по собі не може виступати прямою безпосередньою причиною настання ДТП та її наслідків у вигляді заподіяння потерпілому (потерпілим) тілесних ушкоджень або смерті. Стан сп'яніння не охоплюється об'єктивною стороною (не є кваліфікуючою ознакою) злочину, передбаченого ст. 286 КК, і при призначенні покарання особі може враховуватись як обставина, що обтяжує покарання згідно з п. 13 ч. 2 ст. 67 КК.

Постанова ВП ВС від 21.08.2019 у справі № 682/956/17 (провадження № 13-31к19): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84153042>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84153057>.

2. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення (ст. 68 КК)

2.1. Про можливість застосування ч. 3 ст. 68 КК при призначенні покарання особам, винуватим у вчиненні замаху на злочин, за який у санкції статті Особливої частини КК альтернативно передбачено покарання у виді довічного позбавлення волі

Висновок ОП ККС:

При призначенні покарання особам, винним у вчиненні замаху на злочин, за який у санкції статті Особливої частини КК альтернативно передбачено покарання у виді довічного позбавлення волі, правила ч. 3 ст. 68 КК не застосовуються, оскільки найбільш суворим видом покарання у санкції закону залишається довічне позбавлення волі, а воно є таким, що виключає можливість визначення його двох третин. У такому випадку підлягають застосуванню лише правила, передбачені ч. 4 ст. 68 цього Кодексу.

Постанова ОП ККС від 02.12.2019 у справі № 664/425/16-к (провадження № 51-5790кмо18): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86162661>.

3. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК)

3.1. Про порядок застосування ст. 69 КК

Висновок колегії суддів:

Застосування ст. 69 КК можливе, якщо певні обставини або сукупність обставин одночасно відповідають двом умовам, визначеним в законі: вони (1) можуть бути визнані такими, що пом'якшують покарання відповідно до частин 1 та/або 2 статті 66 КК, і (2) істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину.

Обставини чи сукупність обставин, які відповідно до ст. 69 КК надають суду повноваження вийти за межі мінімального покарання, встановленого законом, мають бути такого ж характеру і сили, які зумовили створення привілейованих складів злочинів.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 17.09.2019 у справі № 744/884/17 (провадження № 51-8413км18): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84481797>.

4. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень (ст. 70 КК) та за сукупністю вироків (ст. 71 КК)

4.1. Про застосування статей 70, 71 КК у разі, коли у справі встановлено, що особа, щодо якої було застосовано звільнення від відбування покарання з випробуванням, вчинила кілька злочинів, одні з яких вчинено до постановлення першого вироку, а інші – після цього

Висновок ОП ККС:

Коли після постановлення вироку у справі буде встановлено, що засуджений винен ще в кількох злочинах, одні з яких вчинено до, а інші після постановлення першого вироку, то покарання за останнім за часом вироком призначається із застосуванням як ст. 70, так і ст. 71 КК: спочатку за правилами ч. 1 ст. 70 КК за сукупністю злочинів, вчинених до постановлення першого вироку; після цього за правилами ч. 4 ст. 70 КК, потім за сукупністю злочинів, вчинених після постановлення першого вироку; і остаточно за сукупністю вироків відповідно до ч. 1 ст. 71 цього Кодексу.

У кримінально-правовій ситуації, коли вчинення нового злочину в період іспитового строку стає фактичною підставою для визнання (скасування) призначеного за попереднім вироком покарання у виді позбавлення волі, від відбування якого звільнялась особа, таким що належить відбувати реально, його самостійне виконання при застосуванні ч. 4 ст. 70 КК не допускається за наявності підстав для подальшого призначення остаточного покарання за правилами ч. 1 ст. 71 вказаного Кодексу.

Постанова ОП ККС від 25.06.2018 у справі № 511/37/16-к (провадження № 51-830км18)
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/75042896>

4.2. Про застосування ч. 4 ст. 70 КК під час засудження особи за різними вирокми зі звільненням її від відбування покарання на підставі ст. 75 КК за кожним із вироків

Висновок ОП ККС:

Кримінально-правові норми, передбачені статтями 70, 75 КК не передбачають окремого порядку призначення покарання за сукупністю злочинів в тих випадках, коли особа, щодо якої було застосоване звільнення від покарання з іспитовим строком, вчинила до ухвалення вироку в першій справі інший злочин, за який вона засуджується до покарання, від відбування якого вона також звільняється з іспитовим строком.

Оскільки самостійне виконання таких вироків не засноване на вимогах закону про кримінальну відповідальність, призначаючи остаточне покарання згідно з вимогами ч. 4 ст. 70 КК, суд має право вмотивовано вирішити питання

про звільнення особи від відбування остаточного покарання з випробуванням, та визначити іспитовий строк в порядку та в межах, передбачених ст. 75 КК.

Постанова ОП ККС від 23.09.2019 у справі № 199/1496/17 (провадження № 51-2631кмо19): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84583234>.

4.3. Про правила призначення остаточного покарання (за сукупністю злочинів чи за сукупністю вироків) за наявності іншого обвинувального вироку (вироків), ухваленого щодо цієї ж особи

Висновок ОП ККС:

При визначенні того, які з правил призначення остаточного покарання (за сукупністю злочинів чи за сукупністю вироків) підлягають застосуванню за наявності іншого обвинувального вироку (вироків) щодо цієї ж особи, слід керуватися саме часом постановлення попереднього вироку, а не часом набрання ним законної сили:

а) якщо злочин (злочини), за який (які) засуджено особу в цьому кримінальному провадженні, було вчинено до постановлення попереднього вироку, то остаточне покарання призначається за правилами, передбаченими ч. 4 ст. 70 КК (за сукупністю злочинів);

б) якщо злочин (злочини), за який (які) засуджено особу в цьому кримінальному провадженні було вчинено після постановлення попереднього вироку, але до повного відбуття покарання, то остаточне покарання призначається за правилами, передбаченими ст. 71 КК (за сукупністю вироків).

При цьому скасування судом апеляційної інстанції такого попереднього вироку в частині покарання з підстав неправильного звільнення від відбування покарання або у зв'язку з необхідністю призначити більш суворе покарання не перешкоджає застосуванню ст. 71 КК, оскільки в такому разі апеляційний суд не спростовує висновків суду першої інстанції щодо винуватості особи у вчиненні злочину і не скасовує вирок у цій частині, а навпаки посилює покарання чи вказує на необхідність його відбування реально.

Постанова ОП ККС від 01.06.2020 у справі № 766/39/17 (провадження № 51-8867кмо18): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89675588>.

4.4. Про правила кваліфікації та призначення особі покарання за вчинення двох або більше тотожних кримінальних правопорушень, коли одне або кілька з них були вчинені до ухвалення попереднього вироку, а ще одне або декілька – після його ухвалення

Висновок ОП ККС:

Якщо в діях особи має місце повторність кримінальних правопорушень, передбачена ч. 1 ст. 32 КК, і ця особа засуджується за вчинення кількох

тотожних кримінальних правопорушень, які кваліфікуються за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК, і при цьому одне або кілька з них були вчинені до ухвалення попереднього вироку, а ще одне або декілька після його ухвалення, то спеціальні правила ч. 4 ст. 70 КК не застосовуються. У такому випадку суд кваліфікує зазначені кримінальні правопорушення за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК та призначає покарання, передбачене її санкцією, а остаточне покарання визначає за правилами ст. 71 КК за сукупністю вироків.

Постанова ОП ККС від 08.02.2021 у справі № 390/235/19 (провадження № 51-2177кмо20): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94974219>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94999836>.

4.5. Про порядок призначення покарання особі, звільненій від відбування покарання з випробуванням, яка вчинила кримінальне правопорушення, а потім було встановлено, що вона винна ще й в інших злочинах, вчинених до постановлення цього вироку

Висновок ОП ККС:

Якщо до особи, котра вчинила кримінальне правопорушення, вироком суду було застосоване звільнення від відбування покарання з випробуванням, а потім було встановлено, що вона винна ще й в інших злочинах, вчинених до постановлення цього вироку, в таких випадках питання про відповідальність особи за сукупністю вчинених нею кримінальних правопорушень має вирішуватись в залежності від того, чи залишається незмінним попередній вирок, за яким особа звільнена від відбування покарання з випробуванням, на момент постановлення нового вироку, і яке рішення приймає суд у новому вироку щодо покарання за злочини, вчинені до постановлення попереднього вироку.

У випадку, коли попередній вирок залишився незмінним і прийняте в ньому рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням зберігає свою законну силу, а новим вироком особі призначається покарання, яке вона має відбувати реально, положення ч. 4 ст. 70 КК щодо призначення остаточного покарання особі з урахуванням попереднього вироку не застосовуються, а кожний вирок попередній, за яким особа звільнена від відбування покарання з випробуванням, та новий, за яким їй призначено покарання, що належить відбувати реально, виконуються самостійно.

У разі встановлення судом, що кримінальні правопорушення за новим вироком були вчинені особою до постановлення декількох попередніх вироків, за які особа засуджена до покарань, що належить відбувати реально, остаточне покарання призначається на підставі ч. 4 ст. 70 КК за правилами, передбаченими частинами 1-3 цієї статті, тобто шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим або шляхом повного чи часткового

складання призначених особі покарань за новим вироком та попередніми вироками.

Постанова ОП ККС від 15.02.2021 у справі № 760/26543/17 (провадження № 51-3600кмо20): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042469>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042552>.

4.6. Про поняття «попередній вирок» відповідно до вимог ч. 1 ст. 71 КК, а також про порядок призначення покарання за сукупністю вироків (ст. 71 КК) у кримінально-правовій ситуації, коли наявні невідбуті частини покарання за двома й більше попередніми вироками, які виконувалися самостійно

Висновок ОП ККС:

«Попередній вирок» відповідно до вимог ч. 1 ст. 71 КК є вирок або вирoki, покарання за якими повністю не відбуте особою на час вчинення одного чи декількох нових кримінальних правопорушень.

У випадку, якщо особа вчинила кримінальне правопорушення, за яке їй призначається покарання у виді позбавлення волі, до постановлення двох вироків у інших справах, кожен із яких виконується самостійно, зокрема, за одним із яких призначено покарання у виді позбавлення волі, що належить відбувати реально, а інший вирок виконується самостійно у зв'язку з призначенням покарання у виді позбавлення волі, але зі звільненням від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК, то при призначенні покарання вимоги ч. 4 ст. 70 КК застосовуються тільки до вироку, яким особу засуджено до позбавлення волі, що належить відбувати реально.

Якщо особа вчинила принаймні одне кримінальне правопорушення після постановлення двох попередніх вироків, які виконуються самостійно, і останнім (третім) вироком особі призначається покарання, яке належить відбувати реально, припиняється окреме виконання обох попередніх вироків. Правовою підставою такого припинення щодо першого вироку є положення ч. 3 ст. 78 та ст. 71 КК, а правовою підставою припинення виконання другого вироку – положення ст. 71 КК. Остаточне покарання в такому випадку особі призначається на підставі ст. 71 цього Кодексу за сукупністю вироків, з урахуванням покарань, призначених за всіма (трьома) вироками.

Постанова ОП ККС від 14.06.2021 у справі № 443/806/19 (провадження № 51-5994кмо20): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771999>.

4.7. Про призначення покарання у випадках, коли покарання за попереднім вироком на час ухвалення нового вироку або його перегляду судами вищих інстанцій уже відбуте

Висновок ОП ККС:

Для застосування закріплених у ч. 1 ст. 71 КК правил призначення покарання за сукупністю вироків законодавець визначає сукупність двох обов'язкових умов, що мають бути встановлені в їх нерозривній єдності:

- перша стосується моменту вчинення нового кримінального правопорушення засудженим «після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання» за попереднім вироком;
- друга – наявності невідбутої частини покарання (основного та/або додаткового) за попереднім вироком на момент призначення судом покарання за новим вироком.

Відсутність хоча б однієї з указаних умов виключає можливість застосування положень ч. 1 ст. 71 КК під час вирішення питання про призначення покарання за новим вироком.

Якщо на момент вчинення особою нового кримінального правопорушення невідбутою частиною покарання за попереднім вироком було основне покарання у виді штрафу (ст. 53 КК), яке на час ухвалення нового вироку вже відбуте, порядок та правила призначення остаточного покарання за сукупністю вироків, визначені положеннями ч. 1 ст. 71, ч. 3 ст. 72 КК, не застосовуються.

Постанова ОП ККС від 06.12.2021 у справі № 243/7758/20 (провадження № 51-113кмо21): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101809093>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101935427>.

4.8. Про призначення покарання в разі, якщо після постановлення вироків буде встановлено, що засуджений винен у кримінальних правопорушеннях, частина яких вчинена до постановлення першого вироку, а інша – між першим і другим вироками.

Висновок ОП ККС:

Якщо після постановлення вироків буде встановлено, що засуджений винен в кримінальних правопорушеннях, частина яких вчинена до постановлення першого вироку, а інша – між першим і другим вироками, то призначення покарання має складатися з наступних етапів:

1) призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене до постановлення попереднього вироку, або, якщо вчинено кілька кримінальних правопорушень, які не охоплюються однією статтею чи частиною статті КК, призначення покарання за кожне кримінальне правопорушення та призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень на підставі ч. 1 ст. 70 КК;

2) призначення покарання відповідно до ч. 4 ст. 70 КК за сукупністю кримінальних правопорушень шляхом повного або часткового складання покарань, призначених за цим та попереднім вироками, або шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим;

3) якщо в діях особи має місце повторність тотожних кримінальних правопорушень, частина з яких вчинені до, а інша частина – після ухвалення

попереднього вироку, то правила ч. 4 ст. 70 КК не застосовуються і суд кваліфікує зазначені кримінальні правопорушення за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК та призначає покарання, передбачене її санкцією;

4) призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене після постановлення першого вироку, або, якщо вчинено кілька кримінальних правопорушень, які не охоплюються однією статтею чи частиною статті КК, то призначення покарання за кожне кримінальне правопорушення окремо та призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень на підставі ч. 1 ст. 70 КК;

5) на підставі ст. 71 КК до покарання, призначеного за кримінальне / кримінальні правопорушення, вчинене після постановлення першого вироку, необхідно повністю або частково приєднати невідбуту частину покарання, призначеного в порядку ч. 4 ст. 70 КК за цим вироком;

б) визначити остаточне покарання відповідно до ч. 4 ст. 70 КК за сукупністю кримінальних правопорушень шляхом повного або часткового складання покарання, призначеного в порядку ст. 71 КК за цим вироком, та покарання за другим вироком, або шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим;

7) При призначенні покарання за ч. 4 ст. 70 КК в строк покарання, призначеного за сукупністю кримінальних правопорушень, зараховується покарання, відбуте повністю або частково за попереднім вироком, за правилами, передбаченими в ст. 72 цього Кодексу.

Постанова ОП ККС від 22.01.2024 у справі № 236/4167/20 (провадження № 51-1565кмо23): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116704923>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116670772>.

4.9. Про застосування положень ч. 4 ст. 70 КК у разі, коли особу за попереднім вироком засуджено до покарання, яке необхідно виконувати реально, а після цього було встановлено, що особа до ухвалення попереднього вироку вчинила інший злочин, і суд доходить переконання, що є підстави для застосування статей 75, 76 КК

Висновок ОП ККС:

Якщо особі, яка вчинила кримінальне правопорушення, за вироком суду було призначено покарання, яке ухвалено відбувати реально, а потім було встановлено, що вона винна ще й в інших кримінальних правопорушеннях, за які за новим вироком особі призначається покарання із застосуванням на підставі ст. 75 КК звільнення від відбування покарання з випробуванням, положення ч. 4 ст. 70 КК щодо призначення остаточного покарання не застосовуються і кожний вирок – попередній, за яким особа має відбувати покарання реально,

та новий, за яким її звільнено від відбування покарання з випробуванням, виконуються самостійно.

Постанова ОП ККС від 01.04.2024 року у справі № 183/6854/20 (провадження № 51-4885кмо23): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118195494>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118258928>.

5. Зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання

5.1. Про порядок зарахування строку попереднього ув'язнення у строк покарання

Висновок ВП ВС:

Положення ч. 5 ст. 72 КК щодо правил зарахування попереднього ув'язнення до строку позбавлення волі чи інших видів покарань, передбачених у ч. 1 ст. 72 КК, визначають «інші кримінально-правові наслідки діяння» у розумінні ч. 2 ст. 4 КК.

Якщо особа вчинила злочин в період з 24.12.2015 до 20.06.2017 (включно), то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК в ред. Закону № 838-VIII (пряма дія Закону № 838-VIII).

Якщо особа вчинила злочин в період до 23.12.2015 (включно), то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК в ред. Закону № 838-VIII (зворотна дія Закону № 838-VIII як такого, який «іншим чином поліпшує становище особи» у розумінні ч. 1 ст. 5 КК).

Таким чином, якщо особа вчинила злочин до 20.06.2017 (включно), то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК в ред. Закону № 838-VIII в силу як прямої, так і зворотної дії кримінального закону в часі.

Якщо особа вчинила злочин до 20.06.2017 (включно) і щодо неї продовжували застосовуватися заходи попереднього ув'язнення після 21.06.2017, тобто після набрання чинності Законом № 2046-VIII, то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК в ред. Закону № 838-VIII. В такому разі Закон № 838-VIII має переживаючу (ультраактивну) дію. Застосування до таких випадків Закону № 2046-VIII є неправильним, оскільки зворотна дія Закону № 2046-VIII як такого, що «іншим чином погіршує становище особи», відповідно до ч. 2 ст. 5 КК не допускається.

Якщо особа вчинила злочин, починаючи з 21.06.2017 (включно), то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК в ред. Закону № 2046-VIII (пряма дія Закону № 2046-VIII).

Постанова ВП ВС від 29.08.2018 у справі № 663/537/17 (провадження № 13-31к18): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76207318>.

РОЗДІЛ II. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ

1. Звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію (ст. 86 КК)

1.1. Про можливість застосування двох чи більше пунктів ст. 9 Закону «Про амністію у 2016 році», а також ст. 71 КК до особи, яка була звільнена судом від відбування покарання з випробуваннями і до закінчення визначеного судом іспитового строку знову вчинила умисний злочин, який не є тяжким та особливо тяжким

Висновок ОП ККС:

У випадку, якщо особа, яка була звільнена судом від відбування покарання з випробуванням, і до закінчення визначеного судом іспитового строку знову вчинила умисний злочин, який не є тяжким та особливо тяжким, вона підлягає звільненню від відбування покарання за вчинення останнього злочину на підставі Закону «Про амністію у 2016 році», за умови, якщо вона являється суб'єктом застосування цього Закону.

У випадку, якщо особа попереднім вироком була засуджена за злочин, який виходячи з його тяжкості або переліку статей КК не підпадає під дію Закону «Про амністію у 2016 році», питання щодо застосування амністії може бути вирішено тільки щодо останнього злочину, і в таких випадках правила, встановлені ст. 71 КК, при призначенні покарання не застосовуються і попередній вирок виконується окремо.

Постанова ОП ККС від 18.03.2019 у справі № 137/84/17 (провадження № 51-5195кмо18): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80716309>.

1.2. Про звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію особи, яка вчинила кілька злочинів, які утворюють сукупність

Висновок ОП ККС:

За умови вчинення особою кількох злочинів, які утворюють сукупність, питання звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію вирішується після визначення остаточного покарання за правилами ст. 70 КК, при цьому амністія до такої особи може бути застосована, якщо кожен зі злочинів підпадає під дію закону, яким оголошено амністію.

Постанова ОП ККС від 24.02.2020 у справі № 148/871/17 (провадження № 51-3391кмо19): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87951204>.

Окрема думка – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87902056>.

2. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру (ст. 105 КК)

2.1. Про можливість звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру без призначення йому конкретного покарання як заходу примусу

Висновок палати:

Звільнення неповнолітнього від покарання на підставі ст. 105 КК здійснюється без призначення неповнолітньому конкретного покарання, передбаченого санкцією статті закону України про кримінальну відповідальність, за якою його було визнано винуватим.

Постанова Другої судової палати ККС ВС від 10.06.2020 у справі № 161/7253/18 (провадження № 51-2615км19): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89977675>.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо призначення покарання та звільнення від його відбування. Висновки Великої Палати Верховного Суду, об'єднаної палати і палат Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (2018 рік – квітень 2024 року) / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду департаменту аналітичної та правової роботи; заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду к. ю. н. Антонюк Н. О. Київ, 2024. - 16с.

Застереження: видання містить короткий огляд судових рішень Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. У кожному з рішень викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 [@supremecourt_ua](https://wa.me/supremecourt_ua)

 so.supreme.court.gov.ua